

Published monthly by
Slovenian National Federation
of Canada
For the Editorial Board
and SNF Ivan Cerar
Address: 61 McFarland Ave.
Toronto 10, Ontario, Canada
St. Joseph's Press, Toronto
Subscription rates: \$3.- per year
25 cents per copy
1 line 10 cent, 1 column x 1" \$ 1.40

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Trdna je moja vera, da napoči
zarja tistega dne, ko naša
kultura ne bo več krizante-
ma siromakova, temveč bo-
gastvo bogatega — moje delo
je slutnja zarje, vsaka moja
beseda in vse moje življenje.
Že slišim dleto, ki kleše gra-
nitni temelj novi zgradbi!

IVAN CANKAR:
BELA KRIZANTEMA

LETNIK VI VOLUME VI

TORONTO, 15 JUNIJ 1956.

ŠTEVILKA: 6 — NUMBER: 6

SLOVENSKA DRŽAVA naznanja
žalostno vest, da je 7. maja po kratki
bolezni umrl v Buenos Airesu časni-
kar, profesor

G. JOŽE KESSLER,

urednik Slovenske poti.

Bog mu bodi dober plačnik!

Ženi gospe Valeski, otrokom Aleški,
Jožetu, Andrejki in Janezku, in nje-
govim sorodnikom naše iskreno so-
žalje.

Uredništvo in uprava S.D.

Nekaj o "skupnostih"

Mnogo se govori in piše o
raznih skupnostih. Zlasti sli-
šimo pogosto besedo "slo-
venska katoliška skupnost".

Kaj je pravzaprav skup-
nost? Skupnost je skupina
ljudi, ki jih družijo skupni cilji.
Prva in osnovna skupnost je
gotovo družina. Skupaj živijo,
skupaj delajo, skupaj se ve-
selijo in tudi v težkih tren-
utkih čutijo drug z drugim.
Če kdo od družine mora v
svet, ga tudi v tujini privlači
misel na ostale. Zanima ga,
kako živijo, hrepeni po novi-
cah, ki mu jih pošiljajo bratje
in sestre. Člani družine niso
nikake lutke ki ravnaajo po
ukazih; vsak član družine je
osebno za sebe; z lastno
miselnostjo, različnimi last-
nostmi in navadami. Ko se
zbera ob nedeljah pri skupni
mizi, se krešejo različne
misli; vsakdo ima svoje pogle-
de na ta ali oni problem. Kljub
raznoolikostim se čutijo kot
družina, kot skupnost. Nobe-
nemu ne pade niti v glavo, da
bi koga, ki ima drugačno pre-
sojo, izločil in rekel, ta pa
"ni naš".

Kar je družina v malem,
to je narod v velikem. Tudi
narod je skupnost. Od Boga
hotena skupnost! Kakor je
Stvarnik vsakega človeka ta-
korekoč posadil v določeno
družinsko skupnost, tako je
Bog, ki je Oče vsega stvarstva,
tudi vsakemu izmed nas
določil, v kakšno narodno
skupnost ali občestvo naj spa-
damo. Kakor si mi nismo sa-
mi izbirali roditeljev, ampak
nam jih je Bog dal, tako si tu-
di nismo izbirali narodnosti!
Po očetu in materi smo to, kar
smo: sinovi in hčere sloven-
ske matere! "Slovenec sem,
tako je mati d'jala, ko me je
dete pestovala"... Ali ni v
resnici žalostno, če se kdo od-
tudi svojemu narodu. Grdo je,
če kdo noče nič več slišati o
roditeljih in se zanje ne zme-
ni; prav tako grdo in podlo je,

vo truplo — spet ponesli čez
morje nazaj — domov...
domov...

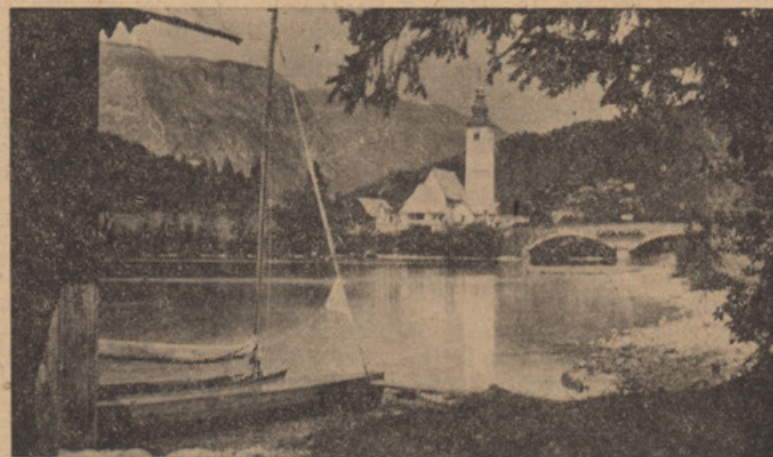
"Moje delo je knjiga ljubez-
ni — odprti jo, domovina, da
boš videla, kdo ti je pravičen
sin! Dal sem ti, kar sem imel;
če je bilo veliko ali malo —
Bog je delil, Bog razsodi! Dal
sem ti svoje srce in svoj raz-
zum, svojo fantazijo in svojo
besedo, dal sem ti svoje živ-
ljenje — kaj bi ti še dal?"

— Zlatimi črkami bi mogli
vklesati te besede največjega
slovenskega besednika Ivana
Cankarja pokojnemu Jožetu
Kesslerju v nagrobni kamen.
Ves obtežen z delom in skrb-
mi, kako preživeti številno
družino, kako sredi tujega,
zmaterializiranega in zdemo-
raliziranega sveta vzgojiti o-
troke, da bodo ostali besedi
materinski in veri očetni
zvesti, je vendar do zadnjega
z obudovanja vrednim zano-
som urejeval revijo "Sloven-
ska pot" in pisal članke, ki so
bili znani po svoji tehtnosti,
umirjenosti, prepričevalnosti
in — ne nazadnje — kleni
knjižni slovenščini. Robavšči-
ne in gorjačarstva tudi v poli-
tični polemiki ni poznal. Smrt
mu je iztrgala peresnik iz rok,
ko je bil na vrhuncu svojih
sil, kakor gorski vrelec neug-
nan in pronicljiv, ves zaverov-
an v zarjo svojih idealov, ki
jo je slutil nekje daleč na kon-
cu poti.

Ta zarja je njemu ugasnila.
Ni pa ugasnila nam, njegovim
prijateljem in sopotnikom. Za-
pustil nam jo je kot dediščino.
In v tej dediščini je neizčrpno
bogastvo: nezlomljiva vera, u-
panje in ljubezen pokojnega
Jožeta Kesslerja!

Mirko Kunčič

THIS IS SLOVENIA

LAKE OF BOHINJ

"I lost no time in hurrying over to the black
lake of Bohinj. Here, with my family, I had sum-
mered in 1934... As in former times, trout were
lying motionless in the green depths of chasm
pools."

"At picturesque Stara Fužina I saw granules
of yellow cornmeal sifting down from ponderous
mill wheels. Maize, scarce in many European
countries, is an important crop in Yugoslavia."

"The miller's wife sat reading her Bible
before her house on the hill, her face a mask of
aged yellow wax etched with the Ten Com-
mandments. We made a deal - photographs in
exchange for tea."

Douglas Chandler, Kaleidoscopic Land of
Europe's Youngest King, The National Geo-
graphic Magazine, June 1939, 694-695.

in osebni presoji določenih
stvari, član družine kljub te-
mu ostane njen član. Le če
sam pada tako globoko, da se
prav nič več ne zveni za ro-
ditelje, brate in sestre, je vez
pretrgana, dasiravno morda
samo po eni strani. Dobri
stari mislijo tudi na izgublje-
nega sina.

Pri narodu je prav tako.
Dokler se neko zaveda, da
pripada k določenemu narodu
in ima hotenje tej narodni
skupnosti na primeren način
pomagati k lepši bodočnosti,
tako dolgo mu nihče ne more
odreči pripadnosti k narodne-
mu občestvu. Dokler čuti z
narodom, ima vsaj neki smi-
sel za njegove težnje, dokler
se zaveda, da je Slovenec, ta-
ko dolgo ima še nekaj narod-
ne moči v sebi. Tudi leni, po-
vršni in lahkomišelnih pripad-
niki naroda, ki se niso povsem
prelomili z narodom, so še
njegovi člani, dasiravno so
podobni nalomljenim mladi-
kam na drevesu. Še imajo ne-
kaj soka v sebi, je še nekaj
življenjske sile v njih. Slabo
bi ravnali, če bi jih odbili od
sebe.

Le tak, kdor se zavestno
izključi iz narodnega občest-
va kdor dela proti narodne-
mu smotru: večna in časna
sreča — ni več član narodne
skupnosti. Je suha veja, ki je
odpadla in trohni v večno
pozabo, dasiravno bo dajal
vsakdo tudi v tem pogledu
odgovor pred Večnim Sod-
nikom.

Komunizem je mednarod-
ni nestvor. Brez vsakega ču-
ta za narodnost. Zato spada
komunist po svojem rojstvu
in jeziku sicer v določeno
narodno občestvo, je pa ka-
kor strupeni bacil, ki uniči
je temelje srečnega narodne-
ga razvoja. Dolžnost vseh
poštenih rodoljubov je
da komunizem preganjajo in
komuniste izločajo iz vseh
družinskih položajev.

Tudi v cerkvenem občest-
vu so različni ljudje. Dobri
in slabi. Pravični in grešniki.
Cerkve je dobra mati. Vsa-
kemu, kdor ima le malo do-
bre volje, rada pomaga. Za iz-
gubljene sinove moli in Kri-
stus se vsak dan tudi za te
daruje. "Nisem prišel iskrat
pravičnih, ampak grešnike",
je dejal On, ki je sama Lju-
bezen. Za izgubljeno ovco
gre, doker je ne najde.

Zakaj to razglabljanje?
zato, ker se tako rada zlo-
rablja beseda "slovensko ka-

Mirko Geratič

JOŽETU KESSLERJU NA GROB

Segla je misel preko sve-
žega groba in presunjeno one-
mela.

Komaj tri tedne pred smr-
tjo je bilo. V zaupnem pomen-
ku mi je kot uradnik, ki je v
njegov delokrog spadala tudi
kontrola bolnikov, razodel
strašno skrivnost: "Trije v na-
ši tovarni so, ki nosijo v sebi
kal neozdravljive bolezni; te
tri bo najprej pokosila smrt".
Kakor da je koščena roka seg-
la vame, me je stisnilo pri
srcu. — "Kdo bo prvi?" sem
ugibajoč tipal predse. — "Jaz
ne in ti tudi ne!" se je vedro
nasmehnil in zamahnil z roko,
kakor da bi hotel pregnati
sence strahov, ki so meni, ne
njemu, pomračile obraz.

Pa ni bil prvi eden izmed
onih treh, bil je prvi on —
Jože Kessler, človek viharinik,
ves razgiban od življenjske pol-
nosti in moči, pogumen, sa-
mozavesten, ustvarjalen, trd
kot grča, mehak kot testo. In
to je ono nedoumljivo, pre-
tresljivo, tragično: on, ki bi
mu slehernik prisodil še naj-
manj tri desetletja vztrajnega
dela, setve in žetve na tej
zemlji, je omahnil nenadoma
kot izpodsekan hrast — in ni
ga več.

Majhen prehlad — kaj bi
tisto: Jože Kessler ni poznal
mehkužnosti in cmeravosti. O-
malovaževal je ta prvi opomin
in precejeval svojo telesno
odpornost. Vnela so se mu
pljuča. Poklicali so njegovega
osebnega prijatelja dr. Berce-
ta, ki je storil vse, da bi ga
ohranil pri življenju. Bilo je
prepozno. V ponedeljek, 7.
maja, so ga v jutranjih urah
prepeljali v zdravstveni zavod
Clinica Modelo, kjer so ga
zdravniki zdravili za angino
pectoris, zdravnik dr. Berce
pa je ugotovil astmo. Srce je
začelo pešati. Njegovi najožji
prijatelji Slavko Skoberne,
profesor Verbič in gospodična

Breznikova, ki so prebdeli ob
njem ure in ure, so trepetali
za njegovo življenje. Vsa
drug bi obupal nad samim se-
boj; ne tako Jože Kessler. Do
zadnjega je veroval in upal,
prisenben in duhovit, da bo kos
tudi tej trdi življenjski preiz-
kušnji. Pa je še istega dne ob
raznoolikostim se čutil kot
družina, kot skupnost. Nobe-
nemu ne pade niti v glavo, da
bi koga, ki ima drugačno pre-
sojo, izločil in rekel, ta pa
"ni naš".

Kje so besede, da bi mogel
z njimi popisati žalost njegove
žene in štirih osirotelih otrok,
pobitost njegovih sorodnikov,
prijateljev in znancev, raztre-
senih po Argentini in vsem
širnem svetu? Ko je ležal na
mrtvaškem odru, so po sta-
rem slovenskem običaju vso
noč vsovali pri njem prija-
telji dr. Tine Debeljak, Rudolf
Žitnik, Rado Skofic in drugi
ter tolažilo potrto ženo Vale-
sko in otroke.

Jože Kessler ni bil uvažev-
an samo kot človek, javni de-
lavec in prijatelj, bil je tudi
visoko cenjen kot vesten u-
radnik v podjetju, kjer je bil
uslužben. Njegov šef g. Gass-
mann je iskreno priznal, da
bo težko najti nadomestilo za
tako vsestransko sposobno in
inteligentno pisarniško moč.
Najlepše spričevalo zanj pa je
bila naklonjenost lastnika
podjetja g. Köstra do pokojni-
kove družine. Bil je med prvi-
mi, ki ji je izrekel svoje soža-
lje in poskrbel, da je bil po-
greb-tak, kakor ga je deležen
redko kdo med slovenskimi
begunci v tujini. Bil je ves v
cvetju in venci, med kateri-
mi je bil najvidnejši venec g.
Köstra, ravnatelj g. Alta in
društva Dom. Pogreba se je
po svojih zastopnikih udeležil
tudi "Društvo Slovencev" v
Argentini in številna duhov-
ščina.

Joška Kesslerja neso k poslednjemu počitku.

GLASNIK SLOVENSKEGA DRŽAVNEGA GIBANJA

(Govoril prof. Pavle Verbič 12. maja 1956 na žalnem sestanku društva Dom v spomni pok. uredniku Slovenske poti Jožetu Kesslerju.)

Jože Kessler se je rodil v Borovnici 27. novembra 1910. V Ljubljani je študiral klasično gimnazijo in univerzo, kjer je diplomiral na zgodovinskem oddelku filozofske fakultete. Kot študent se je udeleževal pri dijaškem Orlu, v kat. akad. društvu Danici in v strokovnem društvu slušateljev filozofske fakultete. Po diplomi se je ves posvetil časnikarstvu. Postal je urednik novo ustanovljenega popoldnevnika Slovenski dom, bil dopisnik agencije Avale in beograjskega Vremena ter sodeloval pri reviji Obisk. Več let je bil tudi tajnik slovenskega časnikarskega društva v Ljubljani, kjer se je odlikoval po svoji podjetnosti in delavnosti, saj je v veliki meri prav njegova zasluga, da so si v tem času postavili časnikarji v Ljubljani svoj dom in dobili vrsto pomembnih socialnih pridobitev. Med okupacijo in revolucijo je stal kot časnikar z vsemi svojimi spretnostmi v službi narodove stvari. Slovenski dom ta čas ni bil samo list z največjo naklado, marveč je dajal s svojimi močnimi uvodniki in izčrpnimi poročili smer slovenskemu narodnemu odporu. V uredništvo so prihajali borci s tereza, prinašali poročila in gradivo, sami pa dobivali informativni material. Jože Kessler je poleg pisanja v list sodeloval pri sestavljanju dokumentarnih Črnih bukev, pri reviji Slovenski domobranec in urejal Gorenjca v Kranju. Prav tako je bil tudi med podpisniki in organizatorji Slovenske izjave. Na svoji begunski poti je bil najprej profesor na begunski gimnaziji v Spitalu, nato predsednik taborišnega odbora v Riccione in zopet profesor na begunski gimnaziji v Senegalliji, dokler se ni l. 1948 preselil v Argentino. Tu je preživljal svojo družino sprva kot težak. Kljub napornemu telesnemu delu je v svoji skrbi za slovenskega delovnega človeka še našel čas, da je zbral in prevedel ter izdal v knjižnici poglavitna določila iz zakonov o delu. Brž ko si je nekoliko uredil svoj materialni položaj, se je z vso vneto posvetil slovenskemu državnemu gibanju. Svoje bivanje v tujini je hotel izrabiti v naporih za doseg slovenskih narodnih pravic. Bil je med ustanovitelji društva "Dom" in njegov prvi predsednik, bil je med ustanovitelji revije "Slovenska pot" ter ves čas njen urednik in glavni sodrnik na področju slovenske narodne problematike. Dobesedno sredi načrtov in dela je umrl po kratkem trpljenju 7. maja 1956. Po njegovi želji smo mu zavili krsto v slovensko zastavo, prijatelji in časnikarji pa so mu dali v grob odkrušek triglavske skale, prgišče slovenske zemlje in slovenski šopek rdečih nageljev.

O pokojnem Jožetu Kesslerju bi se dalo mnogo lepega povedati kot dobrem človeku. skrbnem očetu, zvestem prijatelju in duhovitem družabniku, toda omejili se bomo samo na oznako njegovega dela. Doba njegovega razvoja in oblikovanja spada v čas, ki bi

ga lahko imenovali generacijo slovenskih punkcij. Študiral in rasel je v času najhujšega pritiska jugoslovanskega centralizma, ki se je mel drugim kazal v prepovedi slovenske zastave, razpustu slovenskih prosvetnih organizacij, v ogorčenju nad krivicami izražala s stavkami, protestnimi zborovanji in pouličnimi demonstracijami. Slovenska akademska mladina je izročila dr. Koroscu spomenico, ki so jo podpisali vsi člani Akademike zveze, v kateri so ga prosili, naj jasno in odločno formulira slovenske narodne cilje, mu izrazili zaupanje ter mu zagotovili vso svojo pomoč. Sredi teh akademikov je nastopal kot govornik in organizator Jože Kessler, ki je od tedaj pa do svoje smrti ostal zvest borbi za uresničenje slovenskih narodnih zahtev.

V tem času je dobila komunistična stranka Slovenije mlado, razgibano vodstvo, ki je izbralo nevaren in zahrbtn način borbe podminiranja slovenskih društev in izrabljanja borbe za slovenske narodne pravice v svoje komunistične namene. Krščanski socialisti in materialistično usmerjeni kulturniki so bili prva žrtev te taktike. Slovenski akademiki pa so takoj spoznali nepošteno taktiko in jo onemogočili s tem, da so postavili jasno in čisto slovensko narodno fronto in omejili komuniste na manjšino v službi tujih interesov. Jože Kessler, ki je bil tedaj prijateljsko povezan z mnogimi krščanskimi socialisti, je s svojim samostojnim mišljenjem takoj pravilno ocenil nevarnost ter ostal zvest slovenskemu in krščanskemu narodnemu izročilu. Bogat na teh izkušnjah je tudi takoj ob pričetku komunistične revolucije stopil v obrambo resničnih slovenskih koristi.

Po izobrazbi zgodovinar skoraj nepogrešljivim spominom, po poklicu pa časnikar, je zasledoval in ocenjeval vse sodobne dogodke v zgodovinski perspektivi. Poznavajoč

zakonitosti zgodovinskega dogajanja je lažje spoznal upravičenost in utemeljenost posameznih dogodkov ter njih mesto v narodnem razvoju. V vseh njegovih člankih vlada zato jasnost, kritično ocenjevanje in gotovost pravilnosti spoznanj. Prav v luči zgodovinskega razvoja slovenskega naroda je še globlje spoznal nujnost slovenske države in postal glasnik slovenskega državnega gibanja.

Cilj slovenskega naroda je videl v samostojni in neodvisni slovenski državi v skupnosti Evropskih združenih držav. Pot do tega cilja je verjetno še dolga, skoro gotovo bodo poprej še potrebne ožje regionalne meddržavne zveze. Slovenci načelno ne odklanjajo enakopravne meddržavne zveze z južnoslovanskimi narodi, vendar pa ne smemo že vnaprej slepo računati z eno samo potjo, odprte moramo pustiti vse možnosti, da se bo ob času narod sam svobodno odločil za to, kar bo zanj najboljše.

V politiki je nujno taktiziranje in popuščanje — vendar sme to samo do neke meje — priznanje slovenske enakopravnosti in samostojnosti ne sme biti nikdar predmet razpravljanja.

Narodni odbor, to je politično vodstvo v emigraciji, ne sme stati na strankarsko politični osnovi, ampak samo na slovenski državni. Politični programi so časovno pogojeni in spremenljivi, ta pa nikoli. Slovenski državni program bo šele dal Narodnemu odboru trdnost in tedaj bo lahko zbral okoli sebe vse, slovenske politike in strokovnjake, ki bodo brez strankarskih ali osebnih predsokov pripravili vse, kar je potrebno za uresničitev neodvisne, svobodne slovenske države.

Slovenski narod je versko in prosvetno prebujen in dobro organiziran, manj pa politično — to se pravi, slovenska samozavednost in neomajna vera v narodovo moč še nista povsod dovolj močni. Zato se je po kojniki sam posebnost v zadnjih letih ves posvetil prav političnemu vzgojnemu delu. Slovensko politično zrelost in prebujenost je videl izraženo v iskrenem sprejetju slovenskega državnega programa.

V svojih člankih je obravnaval sodobno slovensko politično problematiko. Zato je

HRVATSKA RAZSTAVA V TORONTU

Od 25. do 27. maja je hrvatska ženska organizacija Katarina Zrinska priredila v macedonski dvorani na Regent Street v Torontu uspelo razstavo hrvatskih ženskih in moških ročnih del, knjig, narodnih izdelkov, znamk in denarja. Največ zaslug za razstavo je imela ga. Matilda Salaj, ki so ji pridno pomagale tudi druge članice.

Razstava sama je nudila obiskovalcu svojevrsten užitek. Razstavitelji so lahko veselili moralnega uspeha, s katerim so bile poplačane mnoge ure utrudljive priprave. Razstava bi bila še učinkovitejša, če bi imeli na razpolago več prostora. Obisk je bil lep. O razstavi so poročali tudi torontski dnevniki.

moral nujno tudi ocenjevati sodobne politike in politične ustanove. Pri tem delu je ostal zvest svojemu značaju — to je odkrit, iskren, dosleden, borben, prež razumarski kot čustven človek. Razumljivo je da si je s tem delom pridobil tudi politične nasprotnike in da je moral pretrpeti tudi marsikatero preganjanje, ki ga je nosil mirno in moško. Osebnih ali političnih sovražnikov ni poznal in maščevalnosti nikdar ni gojil v sebi. Pri kritiki je skušal biti vedno konstruktiven. Nikdar ni grajal ničesar, če ni bil prepričan, da je mogoče grajano nadomestiti z boljšim.

Pri delu je bil požrtvovalen in vreden. V Argentini je dolga leta bolehal na želodčni bolezni in se je moral končno podvreči težki operaciji. Dolgo je moral paziti na prehrano, pogosto so ga mučile bolečine, pa je vendar z močno voljo vztrajal in pripravljaval predavanja ter pisal članke. Pri delu ni nikdar iskal samega sebe — če je smatral za potrebno, je znal svojo osebo umakniti tudi v ozadje.

Ko sva se še pred kratkim pogovarjala o dolžnosti dela za narod in o neplačanem javnem delu, ki se mu nekateri sicer sposobni ljudje umikajo, mi je dejal: "Res je, to delo ni plačano z denarjem; za mene bo najlepše plačilo, če bom smel imeti pred smrtjo zavest, da sem storil vse in več kot je bila moja dolžnost!" Ko gledamo danes na opravljeno delo mrtvega prijatelja, vemo, da je bil vreden tega plačila.

Bog mu daj večni pokoj, mi pa počastimo njegov spomin s tem, da bomo zvesto in požrtvovalno nadaljevali delo za resnično slovensko svobodo!

DELAJSKO VPRAŠANJE V LUČI SOCIALNEGA NAUKA CERKVE

(Nadaljevanje)

Za boljši sestav dela

Gospodarsko življenje je treba organizirati skladno s krščanskim pojmovanjem dela. Gospodarske reforme morajo upoštevati, da je nosilec dela človek, ki po svoji vrednosti presega snovni svet. Zato je treba delovne pogoje prilagoditi človeku, ne pa človeka snovi.

V poedinem podjetju, ki predstavlja celico gospodarstva, je treba delo organizirati bolj človeško. Tehnični napredek je nekaj dobrega, toda v mnogih primerih usunjuje človeka stroju. Toda Pij XII. nas opominja (v radijskem nagovoru 1. sept. 1944), da tehnični napredek ne določa gospodarstva kot nujni činitelj. Tudi tehnični napredek kot družbeni činitelj ne sme prevladati nad občo blaginjo, marveč se ji mora podrediti. Sodelovanje podjetnika in delavcev naj postane tesnejše in se spremeni v sodelovanje delavcev na lastništvu, vodstvu in dobičku. Pij XII. je 1. sept. 1944 izrecno naglasil, naj delavno pogodbo nadomesti neke vrste solastništvo tudi tam, kjer izkazuje veliko podjetje danes večjo produktivnost. Te reforme morejo seveda ohraniti zasebno-pravni značaj podjetja. Cerkve vidi rešitev družbenega vprašanja v postopni izgraditvi poklicno-stanovskega reda, kjer bosta podjetnik in delavec s skupnimi prizadevanji skrbela za potrebe družbe. **Previdnost**, ki je pri teh reformah potrebna pa naj ne bo izgovor za nedelo. Tak družbeni red bo vrnil delavcu zavest, da je njegovo delo resnični poklic, ki ga tudi duhovno zadovolji, obenem pa mu nudi za življenje potrebna sredstva.

Tretji del: Činitelji obnove delavčevega življenja.

Dolžnost vseh. Pri delu za obnovo delavčevega življenja moramo vsi sodelovati. Predvsem mora vsak pokazati do delavcev razumevanje in simpatijo, ki bo preprečila da bi zmerjal delavce s komunisti, kadar postavljajo svoje zahteve. Zavedati se moramo, da so **pravične meje in človeka vredni delavni pogoji delavčeva pravica, ne**

pa milost. Kot kristjani vemo, da so tudi delavci udje Kristovega mističnega telesa in da pomeni načelno odklanjanje vseh delavskih zahtev nevarnost, da bi zaradi tega mnogi zapadli komunizmu.

Samopomoč delavcev

V prvi vrsti si morajo delavci sami prizadevati, da si izboljšajo svoj položaj. Vera jih bo obvarovala, da ne bodo zapadli malikom namišljenega svetovnega napredka. Njihovo zasebno in družinsko življenje mora izražati duhovno reformo, ki se začneja vedno najprej pri sebi. Obnovitvena prizadevanja segajo tudi v družbo. Zato se morajo delavci združevati v verske in poklicne skupine, kot so KA in strokovne organizacije, da združujejo poedine moči v doseganje skupnih ciljev. **Združevanje v strokovnih organizacijah ni samo delavčeva pravica, marveč moralna dolžnost.** Toda ni dovolj, da se samo včlanijo vanje, marveč mora v njih aktivno sodelovati, kajti vsakdo je dolžan skrbeti, da so zavarovani njegovi poklicni interesi. Za Quebec priporočajo škofje delavcem Canadian and Catholic Confederation of Labour. Naloga strokovnih organizacij ni samo samoobramba, ki je žal v mnogih primerih še vedno potrebna, marveč tudi pot do priprave na prevzem delavcem kot stanu pripadajoče odgovornosti za podjetje, poklic in državo. Ker pa potrebujejo strokovne organizacije dobrega vodstva, da bodo koristile tako delavcem kot družbeni celoti, je zlasti važno šolanje delavcev v poznanju cerkvenega družbenega nauka tehniki industrijskih odnosov, narodnem gospodarstvu ter delovnem pravu. Poleg strokovnih organizacij predstavljajo važno obliko samopomoči zadrage, zlasti kreditne zveze, potrošne zadrage ter zadrage za gradnjo stanovanjskih hiš. Toda te zadrage ne smejo biti zgolj gospodarska podjetja po kapitalističnem vzorcu, marveč morajo biti tudi vzgojna šola ter sredstvo za zboljšanje sedanjega gospodarskega reda.

(Dolje prihodnje)

Darovi za Ehrlichov spomenik

Do 5. junija so plačali oz. obljubili (obljubljena celotna vsota je v oklepaju) za Ehrlichov spomenik v Šmihelu na Koroskem:

L.K. (100.-\$), družina R.C. 32.-\$ (100.-\$), F.Z. 60.-\$ (100.-\$), A.K. 20.-\$ (50.-\$), E.G. (20.-\$), J.S. (20.-\$). Skupaj pla-

čanega \$ 112.-, obljubljenega skupaj \$390.-

Prosim, da pošljete podpisane darove in obveznice čimprej tudi drugi, da bo za prihodnjo obletnico mučeniške smrti pokojnega profesorja 26. maja 1957, ki bo že petnajsta obletnica, spominska kapela z domom duhovnih vaj že postavljena!

Rudolf Čučejš

PROSLAVA KANADSKEGA DRŽAVLJANSKEGA DNE V TORONTU

18. maja je ob osmih zvečer pripravilo društvo "The Coordinating Council on Citizenship" za Veliki Toronto, kate-rega ustanovna članica je tudi Slovenska Narodna Zveza za Kanado, v torontski mestni hiši proslavo kanadskega državljankega dne. Poleg častnih gostov iz kanadskega javnega življenja so se ga udeležili povabljeni predstavniki etničnih organizacij. Pri pestrem spondu, ki so ga sestavljali narodni plesi in pevske točke, je žel največ odobravanja Slovenec g. Milan Grmek, ki je ponovno nastopil pod firmo Kanadskega Sokola. Želim si le, da bi ob kaki prihodnji prireditvi nastopil pod slovensko in nesokolsko firmo, na kar bomo še bolj ponosni.

Predsedoval je g. R. M. Campbell, v imenu torontske občine je navzoče pozdravil mestni svetnik g. Allen, častni govornik pa je bil senator g. David A. Croll, Q.C., sin emigrantskih staršev iz Moskeve, ki je prišel 5 let star v Kanado in dosegel tako visoko mesto v javnem življenju. Iz njegovega govora nam je posebej ugajala izjava: "Le drugorazredne države imajo drugorazredne državljane".

Ljudsko štetje v Kanadi

Te dni obiskujejo kanadske domove popisovalci ljudskega štetja. Doslej je bilo značilno za Kanado, da se je stalno večalo število prebivalcev v mestih, manjšalo pa število prebivalcev na deželi. Zadnja leta pa se ljudje selijo v predmestja. Za Toronto so n.p. pred kratkim poročali, da se je v preteklem letu več ljudi izselilo v predmestja kot je bilo novih priseljencev, ki jih cenijo nad 70.000.

Marija Pomagaj

Klic Triglava je objavil v 188. številki (5. maja 1956) daljši dopis iz Toronta, ki je podpisan z XYW. Dopisnik skuša biti v precej dolgem dopisu objektivni, toda je zagrešil več nevarnih poenostavitvev in tudi zgodovinskih netočnosti v nedvomno žalostnem poglavju iz življenja Slovencev v Torontu. Ker je kljub nekaterim podobnostim v drugih krajih vprašanje vendarle v glavnem krajevnega pomena, uredništvo ne bo objavljalo daljših razprav in pojasnil. Nekateri prizadevi pa so nas obvestili, da bodo sestavili obilni dokumentirano zgodovino. Ko bo sestavljena, bomo objavili, kje jo morejo dobiti tisti, ki bi bili radi o razmerah bolj točno obveščeni.

Uredništvo SD.

STAR KANADSKI OBIČAJ...

KANADA "SE JE RODILA" 1. JULIJA 1867. TAKRAT JE POSTALA KANADA PRVA FEDERALNA ZVEZA BRITSKEGA IMPERIJA. PO OSEMINDSET. DESETIH LETIH KANADA SE VEDNO VZDRUŽUJE TA OBIČAJ, DA PRAZNUJE SVOJ ROJSTNI DAN S PRAZNIKOM... SEDAJ NAVADNO PRVI PONDELJEK V JULIJU. VESELI SE ROJSTNEGA DNEVA KANADE.

O'Keefe's
OLD VIENNA
BREWERY LIMITED

Proslava 30 letnice smrti ukrajinskega rodoljuba generala Simona Petlure je bila v nedeljo 27. maja v Chopin Hall v Chicagu. Nad 800 ljudi je napolnilo veliko dvorano in sledilo dovršenemu umetniškemu programu v čast generalu Petluri ki se je ob koncu prve svetovne vojne odločno boril proti moskovskemu komunizmu in za osvoboditev ukrajinskega naroda izpod moskovske tiranije. V borbi Ukrajinci niso uspeli. Zapad ni imel smisla za težnje Ukrajincev. Petlura je moral v emigracijo, kjer je bil leta 1926 v Parizu žrtev atentata, ki so ga izvedli od Moskve plačani atentatorji. Njegov spomin pa še vedno živi med Ukrajinci, ki trdno upajo na zopetno vzpostavitev svobodne ukrajinske države.

MED SLOVENCIM TORONTO

SLOVENSKI RADIJSKI KLUB.

V Torontu se je ustavil Slovenski radijski klub z namenom, da organizira slovenske radijske oddaje. K pristopu so vabljeni vsi, ki so pripravljeni z mesečno članarino 1.-\$ prispevati h kritju stroškov oddaj. Kdor prispeva poleg redne članarine še enkratni znesek \$10.-, postane ustanovni član kluba. Vodja programa je inž. Vilko Čekuta.

Prva oddaja novega kluba je bila 2. junija popoldne na postaji CKTB St. Catharines, valovna dolžina 620 kc. Posvečena je bila spominu padlih domobrancev in je obsegala pesmi in koračnice iz Spominskega albuma ter besedilo Ivana Cankarja in Karla Mauserja. Oddaja je bila dobro pripravljena in se je v Torontu dobro slišala. Možna je še tehnično izboljšanje, ki je pa seveda zvezano z velikim izdatkom, namreč snemalnik boljše kvalitete.

Oddaje bodo sedaj redno vsako soboto od pol treh do treh. Vodstvo oddaje bo vključevalo v program tudi oglase, osebna voščila in plošče po željah. Članarino, oglase, podporo in svoje želje pošiljajte na naslov: Slovenski radijski klub, P.O. Box 297, Adelaide P.O., Toronto, Ont.

Maša zadušnica za pokojnega Jožeta Kesslerja se bo darovala v slovenski cerkvi v Torontu v soboto, 16. junija ob sedmih zjutraj.

OBLETNICA SOCIALNIH OKROŽNIC

Na nedeljo socialne akcije v angleško govorečih škofijah Kanade 13. maja je Kulturni krožek v Torontu podal v 9 kratkih referatih glavno vsebino okrožnice Quadragesimo anno. Referanti so poleg podanega nauka okrožnice opozarjali na stanje, kakršno je danes po 25 letih in ugotovili, da je okrožnica kljub delnemu izboljšanju in delnemu prenosu težišč raznih vprašanj še vedno zelo sodobna.

Na sestanku je bil izvoljen odbor za prihodnje leto: Rudolf Čuješ, Zvone Hrašnik, Milena Lenard in Franček Pliberšek. 24. junija bo priredil krožek skupni izlet.

KULTURNA KRONIKA

Na zadnjem sestanku Slovenskega kulturnega krožka v Torontu v letošnji sezoni je predaval preč. g. Mirko Renner o osnovnih pojmi fotografije

s skioptičnimi slikami, v katerem je nazorno prikazal glavne točke, ki jih je treba upoštevati, da slike dobro izpadejo. Preč. g. Renner in g. Mate Lenard sta razstavila mnogo lepih povečanih posnetkov, oseb in pokrajinskih slik. Po kratkih navodilih za barvno fotografijo sta prikazala še mnogo lepih barvnih posnetkov, zlasti na barvah bogate kanadske jeseni. Več navdušenih fotografov se je odločilo, da bodo ustanovili poseben fotoamaterski klub, kjer bodo z združenimi močmi napredovali v fotografski umetnosti. Udeležba: 49 oseb.

3. junija je bila v slovenski cerkvi slovesnost prvega sv. obhajila.

Izredni občni zbor Hranilnice in posojilnice Janeza E. Kreka je načelno odobril investicijo po zakonu dovoljega odstotka denarja v nakup hiše, kjer bodo poslovni prostori. Sklep je bil soglasen.

13. maja je Baragovo prosvetno društvo priredilo ob pogrnjenih mizah uspeh materinski dan v slovenski cerkveni dvorani.

SLOVENCE V TORONTU IN OKOLICI vabimo na

ZABAVO S PLESOM

soboto, 30. junija 1956 ob 8 uri zvečer
macedonski dvorani na 17, Regent Str.
Igra orkester.

Odbor SNZ

CHICAGO

Materinska proslava. Pod okriljem Lige so učenci sobotne slovenske šole priredili 26. maja uspelo materinsko proslavo. Ta prireditev je bila ena najlepših, kar smo jih imeli zadnja leta v Chicagu. Vsi nastopajoči, od najmlajših, do onih, ki zajemajo modrost že na srednji soli, so nastopili z gotovostjo. Celotna majhna Jelenčeva Beti, ki šteje komaj 4 leta, se je držala tako modro in resno kot ena od "ta velikih".

Najmlajši so nastopili z simbolično vajo "Po raju Jezus hodi", večji pa zopet s prav posrečeno "Navzgor se širi rožmarin". Vsi nastopajoči so bili v narodnih nošah, kar je dalo še večjo pestrost in povdarek. Prav posrečen je bil prizor "Večer na vasi" kjer smo lahko ugotovili, da imamo v tej mladini že kar

eden mladinski pevski zbor. Vmes so bile dobro podane deklamacije, ki so jih podali Lojze Arko, Tonček Erman in Ivo Koščak. Za konec so podali pravilčno igro "Mati" Glavno vlogo je igrala gđc. Milenka Tajčmanova. Ni bila lahka njena vloga, pa je bila Milenka svoji vlogi popolnoma kos. Tudi ostali igralci so bili povsem na mestu.

Pohvaliti moramo lepe glasbene vloške, delo p. Vendelina dalje prav lepo scenerijo katero je pripravila g. Fišinger. V pevskih točkah se je lepo uveljavila nadarjena pevka Marija Kranjčeva.

Prireditev je vodila požrtvovalne voditeljice sole gđc. Pavla Mušičeva. Mnogo truda so vložili v prireditev tudi p. Fortunat, g. Fišinger in p. predsednik podružnice Lige g. Kerec. Upamo, da nas bodo naši najmlajši še razveselili s tako lepim nastopom, kot je bil ta.

Koncert podružnice Slov. Zenske Zveze, podružnice št. 2. so priredili koncert 20. maja v cerkveni dvorani. Sodelovala sta tudi moški zbor France Prešeren in cerkveni pevski zbor.

Slovaški osvobodilni odbor je priredil dne 19. maja v Conrad Hilton Hotelu sestanek, na katerem je predaval odlični mednarodno poznani govornik, publicist in radijski komentator Mr. E. L. Delaney o **Slovaku v bodočnosti.** Predavanje je bilo odlično obiskano. Predavatelj je podal presenetljive dokaze o krivdi Zapada in sokrivdi Amerike na sedanjem žalostnem položaju zaslužjenih evropskih narodov. Dotaknil se je predvsem usode slovaškega naroda. Navedel je mnogo dokazov o odgovornosti visokih vladnih osebnosti v pretekli vojni, pa tudi o soodgovornosti sedanjih ameriških oblastnikov, ki komunizem jemljejo vse premalo resno in mu skoraj vedno nasedajo. Večer je bil izpolnjen tudi s pevskimi točkami. Predavatelj Mr. Delaney je pred leti napisal zanimivo knjigo False Freedom, ki je sedaj že drugič ponatisnjena. Knjigo je posvetil predsedniku slovaške republike Msgr. Jožefu Tiso, katere-

ga so dali Čehi pod Benešem Zenske Zveze, podružnice št. 2. so priredili koncert 20. maja v cerkveni dvorani. Sodelovala sta tudi moški zbor France Prešeren in cerkveni pevski zbor.

Zveza Slovanskega orlovstva v emigraciji je priredila dne 13. maja v Lisle, Ill. cirilmetodijsko slavnost. Glava vabila ima natisnjeno: "Československi Orel v eksilu" "Jugoslovanska orlovka Zveza v emigraciji", "Kat. akcija Ukraj, Molodi Orli na emigraciji". Nas zanima samo to, kdaj je bila obnovljena "Jugoslovanska Orlovka Zveza". Kakor je znano, je bil Orel razpuščen leta 1929. Po omiljeni diktaturi leta 1935 se je osnovala Zveza Fantovskih odsekov. Na raznih vodstvenih tečajih ZFO v Celju in Ljubljani je bil večkrat stavljen predlog o obnovi orlovstva. Naleteli smo na gluha ušesa celo pri dr. Korošcu, ki je dejal, da bi s tem povzročili pri Srbih le neveljo... Torej, odkod naenkrat "Jugoslovanska" orlovka Zveza...?

Za Ehrlichov spomenik je daroval dr. L. Leskovar kot prvi obrok \$10.-. Naj kmalu slede posnemovci! V Chicagu sprejema prispevke tajnik SNZ g. Mirko Geratič.

25. maja je srečal Abrahama g. Martin Pečarič. Čestitamo z željo, da bi sledilo še dokaj desetletij v krepkem zdravju.

Kupujte

pri oglaševalcih

"SLOVENSKE DRŽAVE"!

Watson's
396

**HLAČKE V FRAN-
COSKEM SLOGU**

Tesno se prilagajajo, hladne, udobne... Fino tkane iz mehkega krtačenega bombaža... Ploscati sivi... vseskozi elastični pas in dvojna sprednja stran - trdna oporo, odgovarjajoče majice.

W-19-56

"POMOČ DRUŽINAM" PRISELJENCEV ZA PRVO LETO BIVANJA V KANADI

Da bi pomagali priseljencem, da si uredijo svoje stvari in da ostanejo družine skupaj, bodo dobivali Družinsko pomoč:

- priseljenci, ki so prišli z namenom, da ostanejo v Kanadi, in
- kanadski državljani, ki so se vrnili, da se stalno naselijo v Kanadi.

POD POGOJEM, DA PARLAMENT PREDLOG ODOBRI, BODO PLAČILA ZNAŠALA:

\$5.- za vsakega otroka pod 16 leti, za vsak mesec (po 1. aprilu 1956) dokler otroci ne dosežejo 16 leta starosti ali 12 mesečnega bivanja v Kanadi.

Družinska pomoč se bo izplačevala materam vsake tri mesece. Za prejem te podpore morajo matere vložiti prošnjo proti koncu trimesečne dobe bivanja pri najbližjem vselitvenem uradu ali pri Director of Immigration, Ottawa. Za lažje poslovanje bo vsakemu čeku priložen obrazec za prihodnjo trimesečno dobo.

PROŠNJE ŽE SPREJEMAMO

...Če vam je bila dovoljena stalna naselitev v Kanadi in imate otroka (ali otroke) pod 16 leti, ki žive v Kanadi manj kot eno leto, ste upravičeni do družinske pomoči.

Za podrobnosti in za obrazce za potrebne prošnje se obrnite na najbližnji vselitveni urad ali pišite na **Director of Immigration, Department of Citizenship and Immigration, Ottawa.**

THE DEPARTMENT OF CITIZENSHIP AND IMMIGRATION

OTTAWA

Hon. J.W. Pickersgill,
minister

CANADA

Laval Fortier,
pomočnik ministra

Če kupujete ali prodajate svoje hiše,
se obrnite na predstavnika td.

PETER'S REAL ESTATE

g. JANEZA BANKA,

1349 St. Clair Ave., West, tel. LE. 4-8801

Imamo zelo veliko izbiro najboljših nepremičnin v katerem koli delu mesta, po zelo zmernih cenah s prav nizkim predplačilom (down payment) od \$ 1.000.- navzgor.

Ne zamudite ugodne prilike, kajti sedaj je pravi čas za nakup ali prodajo. Postregli Vas bomo v slovenskem jeziku.

Z. Ivančič

KAJ BO Z JUGOSLAVIJO IN SLOVENCIM

(Nadaljevanje)

V JUGOSLAVIJI NISMO DOSEGLI NARODNIH CILJEV

Nismo dosegli zedinjenja slovenskega naroda in slovenske zemlje. Izgubili smo že drugič Trst, izgubili svoje ljudi in zemljo na Primorskem, Goriškem, Beneško Slovenijo, Kanalsko dolino, Koroško, Radgonski kot, Porablje. Naše narodnostno telo so razkosali na štiri države. Tudi po izboljšanju zapadne slovenske meje žive še desetisoči Slovencev v tujerodnih državah, ne da bi jih sedanja komunistična Jugoslavija vsaj narodnostno ščitila in podpirala, kakor jih tudi ni kraljevska Jugoslavija.

Po prvi svetovni vojni smo spoznali, da je bila Slovenija Srbom le vsiljena. Smatrali so jo za balast, ker je bila katoliška dežela. V svojo državo so hoteli dobiti kar najmanj katoličanov. Hrvatske dežele so hoteli dobiti, ker so med Hrvati zaradi zgodovinskih razmer (beg pred Turki) mnogokje pomešani tudi pravoslavni Srbi. Hrvate so pač mislili kmalu posrbiti.

Sedaj razumemo, zakaj se niso dovolj potegnili za koroške Slovence, za primorske Slovence in istrske Hrvate! V nesrečni rapalski pogodbi so prepustili na milost in nemilost okoli 400.000 primorskih Slovencev in 200.000 Hrvatov Italijanom. Za peščico Srbov v Trstu je Pašič pre-

skrbel nekaj privilegijev, za Slovence in Hrvate pa ničesar.

Srbom tudi ni bilo do Trsta. Sami so hoteli izhod na Solun. Izguba Trsta je bila za Slovenijo velika nesreča, oškodovana pa je bila vsa Srednja Evropa in Trst sam. Srednja Evropa ni imela več svojega izhoda na morje, Trst pa je izgubil svoje naravno gospodarsko zaledje.

Jugoslovanska država se ni nikdar potegnila za naravne pravice slovenskih manjšin. Ko so nekoč študentje vprašali dr. Korošca, zakaj vlada ničesar ne ukrene v prid Slovencev v tujih državah, je razodel, česar nista povedala ne šola ne tisk: Srbi se boje, da bi dobili za odgovor, naj dajo sami najprej svobodo in narodnostne pravice Macedoncem v lastni državi.

Tudi z izseljenskim vprašanjem ni bilo boljše. Ker so bili v diplomaciji skoraj izključno Srbi, se za probleme naših izseljencev niso mnogo zanimali. Šele tik pred razpadom Jugoslavije je dr. Korošcu uspelo, da je osrednjo vlado pripravil tako daleč, da je obstoj tega vprašanja vsaj priznala. P. Kazimir Zakrajšek je zapisal v knigi "Ko smo šli skozi morje bridkosti" (Washington 1942) kot svoje skušnje kot vodilna osebnost pri slovenski Rafaelovi družbi, ki je skrbela za izseljenke, med drugim tole: "Bil sem apostol jugoslovanstva. Pri Rafaelovi družbi pa sem z žalostjo bridko spoznal, kako sem se strašno zmotil v Srbih. Rekel sem z dr. Jegličem: "Zmotili smo se!" Pri poslovitvi (l.

1941) mi je rekel škof Rožman: "Srbov ne bomo spreobrili. S takimi pa, kakršni so, ne moremo naprej!"

KRIVICA RAZDELITEV SLUŽB

Poleg zagotovitve avtonomije bi morala pravična država nameščati v osrednjih uradih uslužbenke po številčnem razmerju narodov, ki jo sestavljajo. Da smo bili v Jugoslaviji zelo daleč od tega ideala, navajamo nekaj števil, ki jih je poslal J. I. uredništvu "KLICA TRIGLAVA" (15. nov. 1949):

"V roke mi je prišla naslednja statistika, ki kaže, koliko je bilo v nekaterih beograjskih ministerstvih leta 1932 zaposlenih srbskih in nesrbskih uradnikov."

"V ministerstvu za notranje zadeve je bilo od 127 uradnikov 113 Srbov; v ministerstvu za zunanje zadeve je bilo od 219 uradnikov 180 Srbov; ministerstvo za pravosodje je imelo od 137 uradnikov 116 srbskih; v ministerstvu za prosveto pa je od 156 uradnikov sedelo kar 150 Srbov. Ostanek je bil izpopolnjen s Hrvati in Slovenci. V odstotkih bi bilo 87% Srbov in 12,5% ne-Srbov."

"Škoda, da niso znane tudi številke iz Predsedstva skupščine in Predsedstva vlade, iz Maršalata in Ministerstva dvora, Glavne kontrole in Državnega sveta ter iz Ministerstva vojske. Verjetno bi bile številke še bolj zanimive..."

(str. 2.)

(Konec prihodnjič)

CILJ NAŠE BORBE V SLOVENIJI V ČASU OKUPACIJE

(Nadaljevanje)

Naši ljudje so bili očitno prepričani in so verjeli v prihod zaveznikov, da so se odločili varati narod s trditvami o stalnih zvezah z njimi, mi pa sedaj vemo, da sam dr. M. Krek, ki je bil od začetka vojne v inozemstvu in pri zaveznikih, ni bil že od leta 1943 nič drugega kot samo "privaten Slovenec v inozemstvu," torej brez pomena značaja. Ubogi narod pa je bil vanj zaverovan in si toliko obetal od njega. Naši politiki pa so še leta 1945, ko so gledali katastrofo in naravnost v oči, pripovedovali in zatrjevali narodu o zvezah z zapadnimi zavezniki. Resnično, veliko poguma je bilo treba, da so ti ljudje podaljševali svojo bajko.

Že 20. nov. l. 1944 je prejel gen. Rupnik pismo od vodje četnikov, Dobrosava Jevdževića, ki je bilo istočasno odposlano tudi ljubljanskemu škofu, nato Ljotiču, šefoma političnih strank in pa Poveljstvu Srbskega Dobrovoljskega Korpusa. Temu pismu je bila priložena kopija brzojavke, ki jo je poslal vojskovodja Džujić in v kateri je bilo med drugim napisano tudi sledeče: "Narod izgublja dnevno desetine tisočev od komunistov, katerim pomaga žalostni srbski zaveznik Anglež". Da pa bi vodja Jevdžević pomagal vojskovodji Džujiću in njegovim trupam, v omenjenem pismu prosi: "... Naj se preko nemških oblasti uredi pri Vrhovnem nemškem poveljstvu, da bi naši vojski v umiku do delili neko nemško edinico za zaščito pred Ustaši..." in, da bi jih "srečala kombinirana skupina dobrovoljcev, domobrancev in četnikov. Skupaj bi se morali pomeniti o zaposlitvi in začasni prehrani civilnih beguncev"...

Kaj so na podlagi tega pisma naredili drugi, ki jim je bilo poslano, ne vem; vem pa, da je gen. Rupnik takoj interveniral pri brigadnem generalu Harmu, ki je tedaj zastopal gen. Rösenerja. Nato je Vojskovodja Džujić prišel v Slovenijo in večkrat obiskal gen. Rupnika ter se mu srčno zahvaljeval za vse kar je napravil zanj. Redno so obiskovali gen. Rupnika predstavniki narodnih vojsk v domovini kot D. Ljotič, gen. Mušički, podpolkovnik Tatalovič in mnogo drugih, ki so prihajali bodisi od gen. Mihačevića, bodisi od gen. Nedića. Bil je vojskovodja Džujić, bil je poveljnik hrvaške 1. divizije, gen. Matija Parnac, bil je celo vrhovni poveljnik vseh jugoslovanskih vojnih trup v Sloveniji, gen. Damjanovič in še drugi. Z vsemi se je gen. Rupnik pri srčno in odkrito razgovarjal in tudi vsem po svojih močeh pomagal. Samo poveljnik slovenske vojske v domovini, Prezelj, takojmenovani general Andrej, ni prišel k gen. Rupniku, čeprav se je prosto sprehal po Ljubljani, kjer smo vedeli za vsak njegov korak, ko je pomagal organizirati odpor proti gen. Rupniku. Med tem, ko mi nismo niti pomislili, da bi ga aretirali, se še danes govori med našimi ljudmi, da se niso približevali generalu Rupniku, ker so se pač bali aretacij...

Gen. Rupnik je smatral vsak program, ki je bil osnovan in zgrajen na upanju v pomoč in prihod zaveznikov, za zgrešenega. Na podlagi zaključkov poznanih vzrokov je o tem tudi govoril vsakomur, ki ga je obiskal. Zgleda, da do teh zaključkov niso prišli naši politiki in ljudje s katerimi so vodili sestanke, za katere smo vedeli, kakor tudi za vse, kaj se je na teh sestankih razpravljalo. To niti ne takrat ko so nam vsem bili že poznani rezultati Teheranske in Jaltške konference. In ko smo mi opozarjali na to, nas je naša takozvana "ilegala" obtožila, da smo se takrat na življenje in smrt povezali z Nemci in organizirali nacistično stranko, da bi s pomočjo Gestapa nasilno zavladali..." (Beri "Glas naroda", "Beli Orel" itd.). Priznati moramo, da niti sami komunisti takrat niso

razširjali take neumne propagande. Ti politiki so že videli, kako nosijo zavezniške čete ministerske fotelje preko Italije in so zato hoteli še v zadnjem trenutku nekako dokazati, da so sami čisto nekaj drugega kot domobranci in general Rupnik. Komunisti pa so med tem s pomočjo "žalostnih srbskih zaveznikov Angležov" z vso silo hoteli nasproti zavezniškim silam v Italiji.

Zaradi teh dejstev je hotel general Rupnik združiti vse narodne sile v Sloveniji. Radi tega je sprejel ponudbo poslanika hrvatske vojske zrakovnega generala Krena, ki mu je kot vrhovni poveljnik vseh trup dal na razpolago vse sile, da bi se tako rešila poslednja bitka s komunisti. Tedaj sta se ponudila generalu Rupniku na razpolago tudi polkovnik Semjonov in major Grinjev s svojimi trupami ROA (Ruska Osvobodilna Armada) v Sloveniji, ki sta bila sijajno oborožena. Radi tega se je general Rupnik odločil, da bo, čeprav v zadnjem trenutku, prevzel poveljstvo v svoje odgovorne roke. Narod je to od njega tudi pričakoval. O Veliki noči l. 1945. je še sam ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman v svojem pismu predsedniku Rupniku napisal, da bo prošil Vsemogočnega, naj navdahne generala s Svojo modrostjo, da bi v odločilnih trenutkih znal izdati prave odredbe svojemu narodu. Dne 28. aprila pa se je sestal takojmenovani "Narodni odbor", kamor je bil povabljen tudi general Rupnik. Pod psihološko izgovorjenih besed nekoga izmed navzočih: "mi vsak trenutek pričakujemo angleške tanke" so ti ljudje od generala Rupnika pričakovali, da se umakne in njim izroči vse funkcije. General Rupnik pa jim je s popolno sigurnostjo odgovoril, da zaveznikov v Slovenijo ne bo in jih ob enem pozival, naj sami malo premislijo, kako bomo mi do zaveznikov prišli. Pristal je na zahtevo, naj se umakne z vseh civilnih položajev v korist "Narodnemu Odboru", ki pa naj bi se po njegovi želji razširil tudi med ljudmi, ki so zvesto stali za slovenskim domobranstvom. Prav v tem je general namreč videl jamstvo, da se domobranstvo v zadnjih, najnevarnejših trenutkih ne razbije na račun sekundarnih ciljev skupin, katerim je bilo domobranstvo že takrat samo predmet strankarskih in drugih interesov.

General Rupnik je nato predlagal, naj grede politični predstavniki naroda po najkrajši poti preko meje nasproti zaveznikom in jih obvestijo o našem stanju. Zase pa je hotel obdržati poveljstvo nad četami, s katerimi bi ostal v domovini, dokler od političnih poslanikov ne bi prišel odgovor, kakšen status bodo oni zavzeli napram nam! Na podlagi tega odgovora bi on odločil ali se naj domobranske edinice podajo preko meje, ali pa naj nadaljujejo borbo proti komunistom dokler bi bilo to mogoče in se šele potem preoblečene v civilne obleke, v manjših skupinah umaknejo preko meje; morda pa bi se med tem časom pojavila lahko še neka tretja možnost. Vse to pa bi se imelo izvršiti šele, ko bi vojaštvo že omogočilo varen odhod civilnim beguncem. Rupnik je dobro vedel, da mi v odnosu s komunističnimi silami nismo bili vojska v mednarodnem smislu. Dejstvo, da je bil Tito že priznan kot zaveznik, v naših notranjih razmerah ni igralo nobene vloge. Mi smo bili samo eden izmed dveh nasprotnikov v notranji državljanski vojni, ki so jo komunisti izvali že v času, ko je kraljevina Jugoslavija de jure še obstojala.

Iz omenjenih razlogov naša borba ni bila končana s koncem vojne na zavezniških frontah. In prav to je bil glavni razlog za čakanje, da bi mi videli kakšno stališče bodo zavzele zavezniške sile napram našemu notranjemu položaju.

Tukaj si dovoljujem vprašanje: Ali se vam ne zdi, da bi danes morda cel položaj izgledal drugače če bi si takrat prisvojili Rupnikovo tezo? Naše trupe so bile v tem času še močnejše; saj niso komunisti nas tolkli, marveč smo mi komuniste podili na vseh frontah. Naša vojska bi lahko držala v komunistični gverili vsaj za nekaj časa. In nesoglasja med nenaravnimi zavezniki so prišla kaj hitro do izraza. Morda... morda bi se prav zaradi nas ta nesoglasja pojavila še popreje. Nikakor ne smemo namreč pozabiti, kako važna je naša strategsko-politična lega. Najboljši dokaz za to nam je prav politika, ki jo trenutno vodi zapadne sile napram Titu. Dobro tudi vemo, kako važen je bil Balkan v politični strategiji Winstona Churchilla. In zapadni zavezniki takrat še niso razorožili svojih moči. Morda bi prav mi lahko preprečili to največjo neumnost njihove politike, za katero danes plačujejo težke milijarde. V tem slučaju se naše politične "modre glave" danes ne bi pokrivala z vratarškimi kapami med tem ko Njeno Velikanstvo (Britansko) z največjim pompom sprejema z zlato okinčanega "kralja" Tita. To bi bili naši današnji čuvaji botaničnih vrtov lahko preprečili in bi jih zaradi tega zavezniki danes še bolj proslavljali in še z večjim pompom sprejemali kot Tita, če bi ti ljudje bili manj "fili" v času ko "filstvo" ni moglo reševati niti lastne kože. Veliki svet misli namreč s treznim razumom in sprejema, če je to v njegovem interesu, z odprtimi rokami tudi svoje sovražnike. Vidimo, kako se zapadni zavezniki obnašajo danes nasproti svojim nekdanjim največjim sovražnikom — Nemcem.

(Konec prihodnjic)

General L. Rupnik med slovenskimi dekleti.

KNJIGE IN REVIJE

V Gorici je tretji red založil prevod znanega dela o dalmatinskem kapucinu, "Pater Leopold" (prevedel Karel Mauser), za katerega beatifikacija je že uveden postopek. Knjiga obsega 178 strani. Na str. 81 se je očitno vrinila napaka v letnici, kajti l. 1945. patra ni bilo več med živimi in ga zato omenjena mati ni mogla obiskati.

Pater Bogdan Leopold Mandič se je rodil v Hercegovnem, deloval pa je v Italiji, zlasti v Padovi, kjer se je odlikoval predvsem kot spovednik. Označena njegovega življenja je obsežna v njegovem dvojnem apostolatu: apostol spovedi in apostol Vzhoda. Vse svoje žrtve je daroval Bogu za zedinjenje kristjanov. Zanj najtežja odpoved je bila ta, da mu ni bilo dano delovati med svojim ljudstvom, kot je vedno iskreno želel. — Že za njegovega življenja so se na njegovo prošnjo dogajali čudeži. Daroval se je ves za druge kot svetovalec, tolažnik in delivec božjega usmiljenja.

Kanada na 6. mestu

Čeprav nima Kanada niti enega odstotka svetovnega prebivalstva, zavzema šesto mesto po velikosti proizvodnje dobrin.

V Kanadi sami so tovarne prehitale poljedelstvo, ki je bilo še pred nedavnim na prvem mestu glede zaposlitve delov-

BUENOS AIRES

Slovenska kulturna akcija je začela tretje leto prirejanja kulturnih večerov. Na občnem zboru so potrdili ustanovitve zgodovinskega in naravoslovnega odseka. Ustvarjalni člani v Buenos Airesu bodo imeli letos redne mesečne sestanke. Na prvem kulturnem večeru 5. maja je govoril Alojzij Geržinič o nekaterih problemih umetnostne kulture, drugi večer 19. maja je bil posvečen osemdesetletnici Cankarja, Ketteja in Sardenka, na tretjem 2. junija pa je predaval France Glavač o tvoreh zgodovine.

Manjšina odloča?

V predvolilni borbi v Avstriji, v kateri je dobili večino Avstrijska ljudska stranka, je poročala Die Wochen Presse iz Dunaja (na izrezku, ki ga je uredništvo dobilo, ni bilo datuma) iz Koroške pod naslovom Manjšina odloča, češ da bo volilni izid na Koroškem v borbi med ljudsko stranko in socialisti odvisen predvsem od glasovanja slovenske manjšine. Članek sam je pisan silno šovinistično in še vedno govori o Vindišarjih. Slovencev prizna na Koroškem samo 15.000, od tega v Celovcu celih 126. Za dvojezično ureditev šolstva, ki je itak samo na papirju, dolži pritisk angleške zasedbe in vpliv jugoslovanskih partizanov.

Review of Social Economy, glasilo Društva katoliških ekonomov v Severni Ameriki, je objavilo v marčevi številki članek prof. dr. Cirila Žebota (Duquesne University, Pittsburgh, Pa. Teorija prof. Soltererja o pluralističnem redu, ki je koreferat, kakor ga je imel prof. Žebot na lanskem zborovanju katoliških ekonomov v New Yorku.

General L. Rupnik med slovenskimi dekleti.

KNJIGE IN REVIJE

V tiskarni Družbe sv. Mohorja v Celovcu je izšla knjižica lične opreme: "Vrbova piščal", ki jo je založilo Dramatsko društvo "Lilija" iz Clevelanda. S to knjižico smo dobili Slovenci lepo zbirko pesmic in seveda tudi novega pesnika Marjana Jakopiča. Osega 78 strani. Ilustriral je Božo Kramolc, uredil pa dr. Milan Pavlovčič.

Pesmi so duhovite in globoko miselne, pa tudi lične. Spočela jih je predvsem bol. Prelepe so domovinske, ki jih krasijo motivi iz spominov preteklosti. Višek dosega one, ki se nanašajo na najbolj žalostne prizore slovenske zgodovine bližnje preteklosti ("Bratu", "Mrtvi junak dekletu", "Našim stražarjem") ter one, ki izražajo bridko spoznanje zmaterializiranega življenja v tujini (n. pr. "Skrivna pot"...), kje bom našel skrivno cesto, pot do duš, do src ljudi?...).

Mič

NOGAVICE ZA DELO

PETE IN PRSTI OKREPLJENI Z
NYLONOM

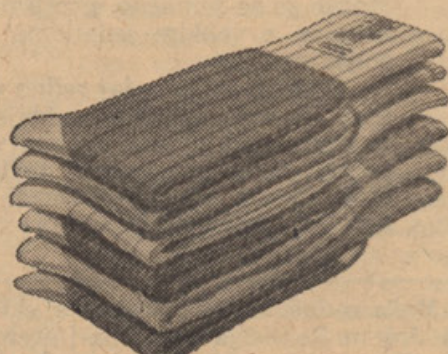
Vaš najboljši kup za posebno trpežno nošnjo in za udobje — izredna vrednost.

Trpežne Penmansove delovne nogavice dobite v vsakem slogu in debelosti za vsako delo.

tudi SPODNJE — ZGORNJE PERILO — Poznani od

1868

W-11-4

OBRNITE SE Z ZAUPANJEM V VSEH NEPREMIČNINSKIH DRUŽINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

Carl Vipavec

SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

278 Bathurst St., Room 4, To ronto, Ont. — Empire 4-4004

Din 600 za \$1.- Narodna Banka. — Dostava v 14 dneh, poština \$1.50.

Paketi — Kolesa — Stroji
BLAD TRAVEL SERVICE
6113 St. Clair Avenue
Cleveland 3, Ohio
Karte za ladje ter letala

SLOVENSKI BEGUNCI NA HRVATSKEM

"Hrvatska država" je omenila v številki od 25. marca v oddelku "Pregled tujega tiska" pod naslovom "Slovenske izbeglice u N.D.H. 1941 — 1945" članek SD o kardinalu Stepincu (iz november-ske številke 1955), v katerem izjavlja pisec K.D. med drugim tudi, da so ga nekega dne na hitro poklicali k maršalu Slavku Kvaterniku. Ta ga je poslal k nadškofu Stepincu s sporočilom, da hočejo Nemci poslati slovenske duhovnike v Dachau. D.K. takole obnavlja Kvaternikovo ročilo. "Imeli smo konferenco z nemškimi generali in na njej zvedeli, da bodo internirali v taborišču v Dachau, kjer mnoge po vsej verjetnosti čaka smrt, okrog 350 duhovnikov mariborske škofije in drugih delov Slovenije, ki so jo zasedli Nemci. Meni kot katoličanu to ni moglo biti indiferentno ter sem hotel na vsak način rešiti te nesrečnike. Rekel sem Nemcem, naj jih "izročijo" nam v Hrvatski, mi pa bomo zanje poskrbeli in bomo zanje odgovorni. Zato odidi takoj k nadškofu Stepincu, da preskrbi prostora za slovenske duhovnike, ki pridejo jutri iz taborišča v Rajhenburgu, v bogoslovju, pri trapistih in po drugih samostanih. Reci nadškofu, naj se vsaj za en mesec potaje in ne hodi iz svojih skrivališč, po zneje pa jih lahko razdeli po župnijah in drugih krajih, seveda pod pogojem, da se bodo lojalno obnašali do Hrvatske Države". Pisec zlasti povdara, da je bilo gostoljubje akt celotnega hrvatskega naroda, pa tudi z odobritvijo in izdatno pomočjo takratnih hrvatskih državnih oblasti.

RAZLIKE V POLITIKI MED KATOLICANI

Scarboro Missions odgovarja v junjski številki na strani 28 na vprašanje "Ali se smejo katoličani razlikovati v politiki" takole: "Razlike v političnem prepričanju so med katoličani upravičene vse dotlej, dokler jim ne preprečujejo da bi strnili svoje napore, kadar gre za višje interese Cerkve".

Slovenci kupujejo
v slovenski trgovini

Joe Gomilar

1801 W. Cermak Road
CHICAGO, ILL.

Vse, kar potrebujete za kuhinjo, dobite pri J. Gomilarju. Tudi OKUSNE KRAVJSKE KLOBASE, SUŠENKE, PREKAJENE SVINJSKE ŽELODCE.

Prav sedaj pa ima IZVRSTNO KISLO REPO in AJDOVO MOKO.

Pridite, videli boste, da boste dobili dobro blago!

SVOJI K SVOJIM

**KAKO VZGAJA
TELEVIZIJA?**

Nobenega dvoma ni, da more biti televizija tudi dobrodošlo pomožno sredstvo vzgoje in širjenja obzora. Toda v praksi je ta vzgojna pomoč dokaj dvomljiva, vsaj kolikor dokazujejo sistematična opazovanja otroških programov.

Frank Omre, urednik TV Magazinea, je po enotedenskem opazovanju oddaj za otroke v Los Angeles ugotovil, da je v tem tednu 7 televizijskih postaj prikazalo na otroških programih skoraj 1000 zločinov. 70% vseh otroških programov je temeljilo na zločinu.

Jack Mabley, ki poroča o televiziji za Chicago Daily News, je ugotovil za lansko božično sezono: Za praznike v 4 dneh 77 umorov. Štiri postaje kažejo otrokom 2.500 zločinov na leto, 93 umorov na teden na izrecno otroških programih. Pri opazovanju 134 programov je opazovalec naštel 295 zločinov.

Slovenska država izhaja petnajstega v mesecu. Naroča se pri upravi, 61 McFarland Ave., Toronto 10, Ont. Canada Letna naročnina znava: Za ZDA in Kanado 3.-\$, za Argentino 20.- pezov, za Brazilijo 50 kruzairov, za Anglijo 0.75 L, za Avstrijo 30.- šilingov, za Avstralijo 2.- avstr. L, za Italijo in Trst 600.- lir, za Francijo 500.- frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi Slovenske poti.